

לא יהיו "קונסיליירי"

במסגרת הוויכוח על מינוי יועצים משפטיים למשרדי הממשלה זכינו להופעתם של שני יועצים משפטיים לשעבר, יצחק זמיר ואלקים רובינשטיין, שכיהנו גם כשופטים בעליון. הם הבהירו את הסכנה הקיימת לדעתם בשיטת המינויים המוצעת על ידי איילת שקד, כאשר החשש הוא שהמשפטים הממונים יחפצו לרצות את השר ויאפשרו לו לפגוע בשלטון החוק, ואף לעבור על החוק.

לשניים יש ניסיון אישי. הם עצמם מונו במישרין על ידי הממשלה, על ידי פוליטיקאים, ללא מכרז ואף ללא ועדת איתור. ברור שהטיעון שבפיהם היה נשמע הרבה יותר משכנע אילו סיפרו לקהל השומעים כדלקמן: מניסיונו האישי, כמי שמונו במישרין על ידי הממשלה, נוכל לספר כיצד הפכנו עקב כך ל"שופטים" של הממשלה ושריה ולא הייתה לנו ברירה אלא לאשר כל גחמה שלהם, בין אם היה הרבר בהתאם לחוק ובין אם בניגוד לו. כל עוד לא שמענו את ההסבר הזה, קשה להשתכנע מטיעונם, שמסביר מדוע אחרים צריכים להתמנות בדרך שונה מזו שבה הם מונו, ומדוע אחרים שימונו על ידי הממשלה או שריה ינהגו בדרך שונה מזו שהם נהגו (מה גם שהצעתה של שקד מתנה את המינוי באישור היועץ המשפטי לממשלה).

לא פחות מדהימה העובדה, שדווחה בתקשורת, שלפיה הצטרף הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין להתנגדות להצעתה של שקד. ביסוד ההתנגדות, כפי שהיא נשמעת מפי משפטים בשירות הציבורי, עומדת הטענה שהמשפטן הציבורי שונה מעורך דין פרטי המייצג רק את לקוחו. המשפטן הציבורי הוא לא "קונסיליירי". הוא מייצג את הציבור כולו. אולם הציבור לא בחר ביועצים המשפטיים (הציבור בחר בממשלה), הם אינם מתייעצים עם הציבור, שאין בכוחו לתת להם הוראות או לחוות דעה על תפקודם. מי שאומר שהלקוח שלו הוא הציבור כולו, מבלי שנבחר על ידו, אומר למעשה שהוא הלקוח של עצמו.

מעבר לכך, במשק קיימות אלפי חברות עסקיות שבהן המנהלים ממנים את עורכי הדין שלהן. ראוי שלשכת עורכי הדין תבהיר את המציאות כפי שהיא – עורכי דין אלה אינם "קונסיליירי". תפקידם הוא לסייע להנהלה לקדם את תוכניותיה במסגרת החוק. רובם המכריע לא יעלה ברעתו לייעץ ללקוחם לעבור על החוק, עצה שהיא גרועה, מסורכנת ועומדת בניגוד לחובתם כעורכי דין. העובדה שלשכת עורכי הדין אינה מתקוממת נגד ההבחנה בין המשפטן הציבורי, שהוא כביכול נעלה ונשגב, לבין עורך הדין הפרטי, המסוגל, כנראה, לפי מה שמתמזע, לכל – אינה עולה בקנה אחד עם תפקידה.

שיטת המינויים באמצעות מכרז, ודאי באופן שבו היא מופעלת בישראל, טובלת מפגמים רבים, ולא פעם נשמעות טענות על "מכרזים תפורים". היא גם רחוקה מלהניב תוצאות מרשימות. אזכיר רק שהתובעת במשפטו של חיים רמון, שהכחישה פעם אחר פעם את קיומן של הקלטות הסתת, מונתה כעבור זמן בשיטת המכרז לפרקליטת מחוז במקומה של רות דוד (שגם היא מונתה בשיטת המכרז). זאת למרות שמבקר המדינה מצא שהייתה רשלנות ממשית מצידה (וגם מצד רות דוד) בפרשה זו.

אזכיר גם את ההתנגדות העזה שהייתה בעליון לביטול שיטת המינויים הזמניים בעליון – שיטה שהעניקה לעליון שליטה על המינויים מהמחוזי לעליון. הביטול של שיטה בעייתית זו הוצג כאילו הוא סוף העולם. והנה, הביטול נעשה והשיטה רק השתפרה.

המאבק המתנהל אינו מאבק על שלטון החוק. זה מאבק על השלטון. הממסד המשפטי מעוניין לשמר את כוחו במסגרת שיטת המכרזים, ובדרך זו למנות את עצמו, כשם ששופטי העליון גילו רצון עז למנות את עצמם. בשני המקרים אין לכך הצדקה, והצעתה של השרה שקד בעניין זה היא צעד בכיוון הנכון. ■

© כל הזכויות שמורות לדיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשרד בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפוס ממוצבים, לרבות באמצעות הקליטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ